

Inbreng commissiedebat arbeidsmarktbeleid

15 april 2026

Commissie Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Inleiding

In aanloop naar het commissiedebat arbeidsmarktbeleid en arbeidsmarktdiscriminatie van 15 april vragen wij uw aandacht voor een aantal knelpunten uit de praktijk van zelfstandig ondernemers. Uit gesprekken met onze achterban en recente bestuurlijke overleggen blijkt dat het huidige beleid rondom zzp'ers onvoldoende samenhang kent. Dit leidt tot onzekerheid, marktverstoring en minder ruimte om te ondernemen. Wij zien dat verschillende wetgevingstrajecten die betrekking hebben op zelfstandig ondernemerschap (zoals de Zelfstandigenwet, regelgeving rond platformwerk, de WTTA en mededingingsregels), zich naast elkaar ontwikkelen zonder voldoende duidelijke samenhang. In de praktijk grijpen deze regelingen op elkaar in met onbedoelde en mogelijk zelfs tegenstrijdige effecten tot gevolg.

Uit de praktijk – Gebrek aan samenhang

Een zelfstandig fotograaf die via een platform werkt valt gelijktijdig onder de EU-richtlijn platformwerk, de Wet DBA (nu nog), de WTTA en de mededingingsregels. Elke regeling hanteert een eigen definitie van 'zelfstandige'. Zijn juridisch adviseur kan hem niet eenduidig adviseren over zijn rechtspositie, omdat de regelingen elkaar overlappen en op onderdelen tegenspreken. ► Het CPB en de Raad van State hebben in eerdere analyses gewaarschuwd voor de samenloop van arbeidsrechtelijke, fiscale en mededingingsrechtelijke definities van 'zelfstandige'. Zonder expliciete harmonisatie leidt dit tot rechtsonzekerheid voor zowel ondernemers als opdrachtgevers.

Onvoorspelbaar en wisselend beleid

Een belangrijk punt is het gebrek aan consistent en voorspelbaar beleid. Ondernemers krijgen te maken met regels die regelmatig veranderen of onduidelijk zijn. Dit speelt onder meer bij tariefdiscussies, handhaving en subsidieregelingen. In de praktijk leidt dit ertoe dat opdrachtgevers afhaken en zelfstandig ondernemers investeringen uitstellen of niet meer durven te doen.

Uit de praktijk – Onvoorspelbaar beleid

Een IT-consultant uit Utrecht werkt (met tussenpozen) vijf jaar voor dezelfde opdrachtgever via een goedgekeurde modelovereenkomst. Na de aankondiging van hervatting van handhaving (Wet DBA, 2025) besluit de opdrachtgever de samenwerking per direct te beëindigen. Niet omdat er sprake is van schijnzelfstandigheid, maar louter uit voorzorg. De ondernemer verliest daarmee ruim 60% van zijn jaaromzet. ► In Nederland werken meer dan 1,1 miljoen zelfstandigen (CBS, 2024). Uit enquêtes van brancheorganisaties blijkt dat een aanzienlijk deel van de opdrachtgevers na beleidswijzigingen liever vaste dienstverbanden aanbiedt dan het risico van naheffingen te lopen.

Onvoldoende uitvoerbare regelgeving

Daarnaast zien we dat regelgeving onvoldoende wordt getoetst op uitvoerbaarheid. Een concreet voorbeeld zijn emissiezones, waardoor ondernemers soms hun werk niet meer kunnen uitvoeren, bijvoorbeeld omdat bouwlocaties niet meer bereikbaar zijn.

Tegelijkertijd worden ze geconfronteerd met hoge investeringsverplichtingen, zoals in elektrische voertuigen, terwijl die niet altijd terug te verdienen zijn. Ook ontstaan onbedoelde effecten doordat regels elkaar versterken. Dit soort stapeling van regels pakt in de praktijk onwerkbaar uit.

Uit de praktijk – Uitvoerbaarheid regelgeving

Een zelfstandig loodgieter in Amsterdam kan zijn werk niet meer uitvoeren in een nieuw aangewezen zero-emissiezone. Zijn dieselbus voldoet niet aan de ZE-norm; een elektrische vervanger kost €65.000, terwijl zijn gemiddelde jaaromzet €80.000 bedraagt. De investering is pas na acht jaar terugverdiend, maar de economische levensduur van het voertuig bedraagt zeven jaar. ► Daarnaast: een bouwondernemer schakelt over op een elektrische bestelbus die (door het zwaardere accupakket) boven de 3.500 kg-grens uitkomt. Hierdoor is plotseling een rijbewijs C (vrachtwagen) vereist, terwijl hij vijftien jaar lang probleemloos met rijbewijs B reed. Geen van beide effecten was bedoeld door de wetgever.

Onduidelijkheid in zzp-beleid en communicatie

Ook binnen het zzp-beleid zorgt onduidelijkheid voor problemen. Onduidelijkheid over bijvoorbeeld tariefgrenzen en kwalificatie van arbeid zorgt ervoor dat opdrachtgevers risico's willen vermijden en terughoudend worden in het inhuren van zelfstandigen of dat zelfs helemaal niet meer durven, ook als dat wel passend is.

Uit de praktijk – Onduidelijkheid zzp-beleid

Een zelfstandig verpleegkundige biedt haar diensten aan via een goedgekeurde modelovereenkomst. Het ziekenhuis vraagt haar per direct alleen nog via een uitzendbureau te werken, omdat de interne jurist onzeker is over tariefgrenzen en het risico van schijnzelfstandigheid. Haar netto-tarief daalt met circa 15% en zij verliest de regie over haar eigen roosterindeling. ► Opdrachtgevers in met name de zorg en het onderwijs geven in bestuurlijke overleggen aan dat zij de onduidelijkheid over de definitie van 'zelfstandige' als het voornaamste obstakel ervaren bij het inzetten van zzp'ers, ook wanneer dit inhoudelijk de meest passende keuze zou zijn.

Groeiende rol en impact van tussenpersonen

Een zorgelijke ontwikkeling is de groei van tussenpersonen en intermediairs. Zelfstandigen worden steeds vaker verplicht om via deze partijen te werken, ook bij bestaande directe relaties. Daarbij is niet altijd sprake van toegevoegde waarde, terwijl deze partijen wel een marge nemen die ten koste gaat van het tarief van de zelfstandige. Daarnaast worden risico's, waaronder die rond schijnzelfstandigheid, geregeld doorgeschoven naar deze partijen. Dit roept vragen op over mededinging en marktwerking en verdient de aandacht van de Kamer.

Uit de praktijk – Tussenpersonen

Een zelfstandig software-architect werkte drie jaar rechtstreeks voor een gemeente. Na invoering van de WTTA (Wet Toelating Terbeschikkingstelling van Arbeidskrachten, 2025) werd hij verplicht via een erkend detacheringsbureau te werken. Dat bureau hanteert een marge van 18%. Zijn effectieve uurtarief daalt van €110 naar circa €90 netto terwijl zijn taken, verantwoordelijkheden en werkwijze volledig ongewijzigd blijven. ► In sectoren als de overheid, zorg en bouw rapporteren intermediairs een sterke groei van het volume na de invoering van de WTTA. Marges van 15 tot 25% zijn gangbaar, zonder dat er in alle gevallen sprake is van aantoonbare toegevoegde waarde voor opdrachtgever of opdrachtnemer.

Uitholling van ondernemerschap

Wij zien dat zelfstandigen via cao-achtige afspraken en tariefriichtlijnen steeds meer worden benaderd als werknemers. In de praktijk betekent dit dat minimumtarieven als maximum gaan werken en dat zelfstandig ondernemers minder ruimte hebben om zelf afspraken te maken. Dit beperkt het ondernemerschap en vervaagt het onderscheid tussen zelfstandig ondernemer en werknemer.

Uit de praktijk – Uitholling ondernemerschap

In de taxibranche publiceren brancheorganisaties 'richtlijnrijzen' als minimumtarief voor zelfstandigen. In de praktijk gebruiken opdrachtgevers deze prijzen als maximumtarief: een zelfstandige ondernemer die hogere tarieven vraagt voor ritten buiten kantoorrijden, wordt systematisch gepasseerd voor opdrachten. Zo werkt een minimum als een plafond. ► Een vergelijkbaar mechanisme doet zich voor in de schoonmaakbranche, waar richtlijnrijzen in cao-achtige afspraken zijn opgenomen. Ondernemers die kwalitatief hoogwaardigere dienstverlening aanbieden en daarvoor een premiumtarief vragen, worden in aanbestedingen systematisch benadeeld doordat inkopers sturen op de laagste prijs binnen de richtlijn.

Oproep: zzp-beleid moet uitgaan van ondernemerschap

Wij roepen de Kamer op om in het aanstaande debat nadrukkelijk aandacht te besteden aan samenhang en om te komen tot beleid dat voorspelbaar, uitvoerbaar en werkbaar is in de praktijk. Zelfstandig ondernemerschap is een essentiële pijler van onze economie en dat vraagt om duidelijke regels én ruimte om te ondernemen. Beleid voor zzp'ers moet uitgaan van ondernemerschap en niet van verkapt werknemerschap. Wie ondernemer is moet ook als zodanig worden behandeld. Dat onderscheid moet helder zijn, zowel in wetgeving als in uitvoering.

VZN gaat hierover graag met u in gesprek. Meer weten? Neem contact op met onze voorzitter, Connie Maathuis via info@zelfstandigennederland.nl of bel met 070-7820811.

Den Haag, april 2026

Vereniging Zelfstandigen Nederland (VZN)

VZN is een onafhankelijke koepelvereniging van belangenbehartigers van zzp'ers uit verschillende beroepsgroepen en sectoren. Via de bij ons aangesloten verenigingen vertegenwoordigen we ruim 130.000 zelfstandige ondernemers zonder personeel, variërend van stukadoors tot nagelstylisten en van zorgprofessionals tot loopbaanadviseurs. Maar ook zelfstandig werkende kappers, hoefsmeden, yogadocenten, tolken en vertalers, vormgevers, ICT-experts en HR-professionals, enzovoort behoren tot onze achterban.

VZN richt zich op de collectieve belangenbehartiging voor al die zzp'ers met betrekking tot landelijke wet- en regelgeving, landelijk beleid en landelijke ontwikkelingen.

Contact

Bezuidenhoutseweg 12
2594 AV Den Haag
T: 070-7820811
E: info@zelfstandigennederland.nl
I: www.zelfstandigennederland.nl